

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

בית נאמן

יום חמישי י"ג מרחשון התשע"א

נושאי השיעור:

סעודות שבת

א. הנטילה והברכה והניגוב מעומד. ב. יקח הכלי בימין ויתן לשמאל יטול ישפשף יגביה ויברך. ג. כשמברכים לא מנגבים. ד. בענין פיוט רבנו האר"י "למבצע על ריפתא". ה. כמה ככרות צריך ללחם משנה? ועוד מהלכות לחם משנה. ו. שיעור האכילה בסעודות שבת. ז. לחם בשבת זו בריאות. ח. להקפיד גם בסעודה רביעית לכתחילה לאכול פת. נושאי ההערות: א. רבי אליהו מאני זצ"ל. ב. מעומד או 'מעומד'? ג. בענין פיוט רבנו האר"י "אסדר לסעודתא, בצפרא דשבתא". ד. כמה צריך להגביה כוס של ברכה מעל השולחן?

יקח הכלי בימין ויתן לשמאל יטול ישפשף יגביה ויברך

ב. [הלכה י"ג] כשאדם נוטל ידיו לסעודה יקח הכלי בימין ויתנהו לידו השמאלית, להכניע את השמאלית לימין, תמיד השמאלית פחותה מן הימנית⁴. לכן פה יקח בימין ויתן ליד שמאל כאילו הימנית אומרת לשמאלית: "תטלי אותי". ויטול מהשמאלית על הימין שלש פעמים רצופות. נטילה של האכילה צריכה להיות לא בסירוגין, אלא רצוף שלש פעמים. מעיקר הדין מספיק שתים, אחת להעביר את הטומאה ואחת עצם הנטילה, אבל על פי הקבלה כדאי לעשות שלש. וגם זה בספרי הקבלה לא כתוב, האר"י אמר (שער המצוות פרשת עקב) שתים, רק נהגו על פי הרש"ש - רבי שלום שרעבי - לעשות שלש. ואחר כך יטול על השמאלית ואחר כך ישפשף. תמיד חשבתי שישפשף ימין ושמאל [לסירוגין], אבל לא ככה, אלא שלש פעמים רצופות. כמו שהנטילה רצופה, ככה השפשוף רצוף, שלש פעמים ישפשף יד ימין, ואחר כך יד שמאל. אחר כך (בהלכה י"ד) הרב כותב אחר נטילת ידים יגביה ידיו כנגד ראשו, ויברך תכף ומיד בעוד ידיו זקופות, ובמקום אחר (שנה ראשונה פרשת שמיני הלכה ו') הרב אומר שהמרפקיים יהיו דבוקים⁵, בסוד "וכל אחוריהם ביתה" (מלכים א' ומה זה 'מעומד'? מצב של עמידה - עומד. יש מלים כאלה, יש עונג, יש מלים דומות, 'מעומד' צורה של עמידה, 'מיושב' גם כן, לא אומרים 'מיושב'. 'מיושב' זה משהו אחר. 4. וראה לדבר מן התורה עוד בזמן יעקב אבינו - "ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור שים ימין על ראשו" (בראשית מ"ח י"ח). מה אכפת לך אם ימין או שמאל, הכל זה יד שלי? אלא ימין תמיד עדיף, התורה תמיד מעדיפה את הימין, "ידו הימנית" (ויקרא ח', כ"ג ועוד). "אזנו הימנית" (ויקרא י"ד, י"ד). תמיד ככה. 5. פעם לפני שנים עשרה שנה שמעתי רב אחד ז"ל, אמר כשהיינו ילדים, היינו צוחקים על

הנטילה והברכה והניגוב מעומד

א. [בן איש חי שנה שניה פרשת וירא הלכה י"ב] בשבת צריך ליטול ידיו קודם שלש סעודות מעומד. זה לא על פי הפשט, רק על פי הקבלה. יש כאלה שיושבים ומביאים להם את כלי הנטילה, אבל עדיף שאדם יעשה מעומד. וגם את הברכה וגם את הניגוב יעשה מעומד. ככה אנחנו נוהגים. וכתב רבי אליהו מאני² שלא דוקא בנטילה של אכילה, אלא גם בנטילה שחרית של שבת ויום טוב, הנטילה והברכה והניגוב מעומד. כשאדם נוטל בבוקר נטילת ידים של השינה גם צריך לעמוד. והרב [בן איש חי] אומר שקשה לו לעשות את זה. למה קשה לו? כי הרב לא הולך ארבע אמות בלי נטילת ידים, אלא מביאים לו את הכלי על יד המטה. ויש אפילו מחכמי האשכנזים שמחמירים ואומרים שבבקר אדם לא ישים את רגליו על הרצפה לפני נטילת ידים. אין לנו הדבר הזה, אלא שמים את רגליו עם מנעלים, והולך פחות פחות מארבע אמות. אז הרב אומר אי אפשר לעשות מעומד, משמע מדבריו שאם היה יכול לעשות מעומד, היה עושה³.

1. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל ביום חמישי י"ג מרחשון התשע"א בבית מדרשו בין מנחה לערבית. המערכת.
2. זה חברו של הבן איש חי, ולמעשה הוא רבו בקבלה. הוא היה רבו תמורת מה שהיה אביו של הבן איש חי תומך בו, אז כל שאלה של הבן איש חי בקבלה וכדומה היה עונה לו.
3. יש כאלה שאומרים 'מעומד'. גם בברכת הלכנה 'לפיכך נמרינהו מעומד'. אבל זו טעות. מה הראיה שזו טעות? כי אם זה 'מעומד' שם תואר, אם כן ברבים צריך לומר 'מעומדים'. וכל אחד יראה שתמיד אמרו 'מעומד' [בכל עניין]. מעולם לא אומרים 'מעומד', 'מעומדת', 'מעומדים', 'מעומדות'. תמיד אמרו 'מעומד'. למשל ספר חסידים (סימן נ"ט) אומר "גחלים בוערות מעומד". אם אתה אומר 'מעומד' צריך לומר 'מעומדות' - 'גחלים בוערות מעומדות'.

מניין שנות אברהם ויצחק בשעת העקידה

מערכה ממרן רבנו הגדול זצ"ל

(מתוך חומש בית נאמן)

ט"ו) הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב. ויגר שם בארץ פלשתים כ"ו שנים לפ"ד סדר עולם, ואז היה אברהם בן קכ"ה שנים ויצחק בן כ"ה. ועוד לו י"ב שנים עד העקידה. וא"כ למה פתח בעל סדר עולם בעקידה וחזר י"ב שנה אחורנית? גם איך אמר בו בפרק נולדה רבקה וכו', והרי יצחק נקעד בן ל"ז ואז נתבשר אברהם בלילדת רבקה (כמבואר בסוף הפרשה), וא"כ כשנשאה יצחק (בן ארבעים שנה) היתה בת שלש שנים, ואיך אמר שיצחק נשא את רבקה בת י"ד שנים?

והנה הגר"א בפירושו לסדר עולם הגיה שהיה יצחק בעקידה בן כ"ו שנה. וסיים: ודלא כתוס' ביבמות (דף ס"א ע"ב) שהביאו בשם סדר עולם שהיה בן ל"ז שנה כשנקעד, אי אפשר לומר כן, דהא אמר שהיה דר בארץ פלשתים כ"ו שנים. ואי

(ה) ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו. בסדר עולם (פ"א) מסדר כל השנים מבריאת עולם עד ימי האבות, וכשהגיע לאברהם אומר שם בזה"ל: ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו, אבינו יצחק היה כשנקעד על המזבח בן ל"ז שנה, ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים (לקמן פסוק ל"ד), הימים הללו מרובים על של חברון שהיו עשרים וחמש שנה והללו עשרים ושש שנה, בו בפרק נולדה רבקה, נמצא אבינו יצחק נשא את רבקה בת י"ד שנה. ע"כ.

ותמוה, חדא שפתח בעקידת יצחק שהיה בן ל"ז שנה, וחזר אחורנית לפסוק ויגר אברהם בארץ פלשתים וגו' שקדם לעקידת יצחק י"ב שנה כמ"ש רש"י לקמן בחומש. והוא מוכרח, שהרי אברהם אבינו היה בחברון מגיל ע"ה עד צ"ט שנים שנהפכה סדום (והיא שנה לפני שנולד יצחק), ואז נאמר: ויסע משם אברהם ארצה הנגב וגו' ויגר בגרר (לעיל כ' א'), ואמר לו אבימלך (שם פסוק

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	16:16	17:28
ח"א:	16:33	17:29
חיפה:	16:21	17:28
ב"ש:	16:34	17:30

ז', כ"ה", זה נקרא האחוריים של היד, שיחבר אותם פנימה. **[שאלה מהקהל:**
הכפות ידיים צריכים להיות מול הפנים ממש? **ואמר מרן זצ"ל:** לא, אלא ידיו כנגד
ראשו]. **ויברך תיכף ומיד כשידיו זקופות.** כל הילדים יודעים את זה, יש מברכים
ומנגבים, אסור לעשות את זה! טורי זהב אומר (ס' קצ"א סק"א) מי שמברך ומנגב
נקרא שעושה את המצוה דרך מקרה, ועל זה נאמר "אם תלכו עמי קרי" (ויקרא
כ"ו כ"א). 'קרי' לשון מקרה. [וע"ע בשו"ת בית נאמן ח"ג חאו"ח סי' מ']. **גם בברכת**
המזון בשעת הברכה צריך להיות אדם רגוע, הרבה פעמים אדם שוכח, מברך אשר
יצר ומסתכל בשעון, מברך אשר יצר ומכין את כלי המטה. לא ככה! אלא בשעה
הברכה אדם צריך לא לעשות שום דבר.

זה. למה צוחקים? כי אי אפשר לחבר אותם. אפשר לחבר אותם! אתה קורא לילדים, וילדים יכולים לחבר, יותר קל להם לחבר. וגם מי שלא יכול לחבר, יקרב אותם וזהו. לצחוק? לא עושים מכל דבר צחוק. בן איש חי כתב ויש לו מקורות, מי שיכול לחבר יחבר, ומי שיכול לקרב יקרב.

6. ויש "שם יחוד" שהרב כתב אותו למעלה (הלכה י"א). **ואבא** ע"ה היה נוהג כל פעם שעושה נטילת ידים, היה פושט את ידיו וממלמל בפיו כמה מלים. לא רצה להגיד לנו מה הם. פעם אחת אמר שהוא אומר בלחש "מלא ידינו במברכותיך". אבל אני לא יודע אם הוא אמר לנו את זה לצאת ידי חובה, או שאמר בצינון. מעולם לא אמר [בקול], תמיד היה עושה נטילת ידים, פושט את ידיו ואומר כמה מלים וזהו.

גם מה שהקשה היעב"ץ למה לא העתיר יצחק לנוכח אשתו עשר שנים קודם לכו' (למ"ד שניסאה בת י"ד שנה), הנה כיו"ב הקשו בגמרא (יבמות דף ס"ד ע"א) ויליף ממצחק (ששה עשרים שנה עם רבקה ולא נשא אחרת רש"י), ותרצו יצחק עקור היה

לחסימות, להפצה, להנצחות ולקבלת העלון לפנות לפקס 077-3179532 <<<

ידיך ותברך, ואחרי שתברך תבצע כזית בשבילך, וכביצה בשביל האשה. אבל לא מספיק כזית, כי סעודת שבת צריכה להיות יותר מכביצה. כמה זה ביצה? בערך חמשים גרם לפי המדידות האחרונות, אז תקח קצת יותר, תקח ששים גרם. ששים גרם זה לא הרבה. לפעמים באים אנשים ושואלים: **הרופא אסר עלי לאכול לחם, אני לא אברך ברכת המזון?** אמרתי לו: כמה התיר לך? אומר לי: התיר לי לאכול עשרים וחמשה גרם לחם. בפרוסה יש עשרים וחמשה גרם, **תשקול, אם ראית בה עשרים וחמשה גרם, תברך ברכת המזון.** שנאמר "כה תברכו" (במדבר ו' כ"א), 'כה' - עשרים וחמש - תברך... למה תברך? כי כביצה זה חמשים גרם לפי המדידות האחרונות (פעם היו אומרים חמשים וארבע, ופעם עשו הרבה יותר מזה, אבל התברר שהכביצה המדויקת היא חמשים גרם, כי הדרהם של הרמב"ם נמצא ונמדד ונשקל שזה פחות משלושה גרם, אז י"ח [דרהם של כביצה] כפול של פחות מעט זה חמשים - חמישים ואחת), וכזית זה חצי ביצה ויש אומרים אפילו פחות, אז אם לקחת עשרים וחמשה גרם יש לך ברכת המזון¹⁰, **אבל נטילת ידיים בלי ברכה.** בשבת תעמיס מעט על עצמך ותאכל קצת יותר מכביצה, אם אתה לוקח פיתה שיש בה מאה גרם, שני שלישים מספיק, יש בה שיעור מספיק.

לחם בשבת זו בריאות

ו. יש אנשים שלא אוהבים לחם, לא סובלים את הלחם, ואין כמו לחם, **רק הלחם משובע.** "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם" (בראשית י"ח, ה'). ועיין ברש"י (שם). אנשים מחליפים לחם בשטיות רק אולי להיות רזים - לעשות הרזיה. לכתחילה אוכלים עד שמתפוצצים, אחרי שמתפוצצים מתחילים לעשות הרזיה... זה כמו שנאמר במשנה "אפיקטויזין" (שבת דף קמ"ז ע"א). מכניסים את האצבע בתוך הפה אחרי שאכלו עודף של אוכל ומוציאים אותו בחזרה, **אסור לעשות ככה בשבת וגם בחול, מי שעושה ככה הוא מפסיד אוכלים, ומפסיד את הבריאות שלו,** כי הגוף מתרגל שהוא אוכל ומקיא, אחר כך הולך לבית חולים כמה חדשים, יש מקרים כאלה. **צריך לדעת לעשות כל דבר בזיהירות ובתבונה. אתה אוכל יותר מדאי - תמעיט. אתה אוכל יותר מדאי ומשמיץ - תלך הרבה, תאכל ירקות, אבל לא להפחית מהשיעור שקבעו חכמים כזית וכביצה. זה בשביל הבריאות שלך.**

להקפיד גם בסעודה רביעית לאכול פת

ז. [הלכה ט"ז] **שיעור כזית תשעה דרהם, דרהם זה שלשה גרם קצת פחות, וכביצה זה ח" דרהם. ואחרי שתבצע כזית בשבילך, תוסיף עוד עשרה דרהם כדי לאכול קצת יותר מכביצה. סעודת שבת צריכה את הכבוד שלה, קצת יותר מכביצה. רק מי שהוא חולה או בעל מכאובים שקשה לו לאכול, מספיק שיאכל כזית.** הפת שלהם היתה קשה, היום יש פת רכה שכל אחד יכול לאכול אותה.

10. [שאלה מהקהל: בנפח זה פחות? ואמר מרן זצ"ל:] לא, בדקו ואמרו שהלחם והמים אותו דבר, רק ישנה סברה שלא צריכים לדחוס, לא צריכים למעך. הרמ"א כותב למעך (סי' תפ"ו ס"א), אבל יש אריכות רבה בלי מסקנא, אילו היה משהו שיכול להכריע [היה טוב], אבל תמיד תפסו שהלחם והמים כמעט אותו משקל, רק במצה ובקרקר יש ספיקות, אבל בלחם זה כמו מים, אע"פ שהוא צף על פני המים, ההבדל כנראה הוא מזערי. [וע"ע בספר ה' נסי ח"ב חלק השו"ת סי' מ"ג-מ"ה].

כל יום מקבלים בדיוק. כמה היו? ששים ריבוא זכרים, ועוד יש נשים וטף, על כל נפש יש להם שיעור "עומר לגולגולת", בכל יום יש שלשה מליון לפחות שיעורים של עומר לגולגולת. אם עומר זה "עשירית האיפה", אז שלושה מליון עשירות זה שלוש מאות אלף איפות, בכור יש שלושים סאה, ואיפה זה שלש סאין, כלומר איפה זה עשירית של כור. [אם כן היו] שלשים אלף כורין, והכור רבע טון [לפי הנפח בערך] - שבעת אלפים טון וחצי! זה נורא ואיום, זו כמות אדירה סביבות המחנה, ויום ששי היה כפול⁸. **וגם הנשים, אם יאכלו לבד, הם חייבות בשתי ככרות. אבל לדעת הרב האר"י עושים שתיים עשרה.** מעיקר הדין צריך שתיים, הגר"א היה אומר שמספיק שתיים. אמרו בשמו שהוא אמר איך הרב האר"י אמר שתיים עשרה? הוא ראה בשמים כתוב 'ב' והבין שהכוונה 'ב' חלות, ובאמת הכוונה 'ב' חצאין, 'ב' חצאין פירושו שש ככרות, שתיים לכל סעודה... אבל הגר"א לא אמר מעולם דברים כאלה! בגמרא (שבת דף ק"ז ע"ב) כתוב שעיקר הדין לחם משנה, ובזוהר יש שני מקומות, פעם כתוב לחם משנה (רעיא מהימנא פרשת עקב דף ר"ג ע"א), ופעם כתוב שתיים עשרה (זוהר חדש פרשת אחרי מות דף מ"ח ע"ב). למה שתיים עשרה? זכר למה שעשו בלחם הפנים בבית המקדש - "ושמת אותם שתיים מערכות שש המערכת" (ויקרא כ"ד, ו'), זה זכר לזה, אבל זה לא חובה ממש. אם אדם אין לו שתיים עשרה, יעשה שמונה. אין שמונה, יעשה ארבע. אין לו ארבע, יעשה שתיים. שתיים זה דינא דגמרא. [ועוד עיין בשו"ת בית נאמן ח"ב חא"ח סי' כ"ה ובעלון בית נאמן מס' 370 אות ה']. **כל דבר שיש דינא דגמרא ויש קבלה, לא פירושו שהם סותרים, אלא הקבלה מוסיפה הידור. זה הכל.** ואין עושים את השתיים עשרה? ארבעה במרכז, שתיים על גבי שתיים שהפנים למעלה והאחוריים דבוקים אחד בשני, ועוד ארבע מימין שתיים ושתיים, וארבע משמאל שתיים ושתיים, ככה יהיו לך שתיים עשרה.

למבצע על ריפתא, כזיתא וכביעתא

ה. **כשתברך המוציא, תקח שתי ככרות העליונות ותחבר אותם ביחד דבוקים, שהם נראים כמו ככר אחד בעל שני פנים כמו לחם הפנים, תאחז אותם בשתי**

8. היה רשע אחד שמו "חוי הבלכ", הוא היה כופר, יש לו "השגות" כביכול על התורה. ובזמן רב סעדיה גאון היו מלמדי תינוקות שלומדים את ההבליים שלו. **אנחנו לא יודעים, כי שמו נמחה והלך לעזאזל.** "כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים" (משלי ב' י"ט). ראשי תיבות "כל באיה לא ישובון" - כלכ, "ולא ישיגו ארחות חיים" - חויה... כמו נחש היה. אבן עזרא מביא שני דברים משמו וקילל אותו אלף קללות... בפרשת בשלח (שמות ט"ז, ג') אמר ה' אל משה ואל אהרן: "הם לא יאמינו בך, ויאמרו: 'ה' לא יצאנו ממצרים'". יורד בפרס, יש חדשים בשנה שיורד משהו טעים מהשמים, וקוראים לו הפרסים בערבית "מן". [אומר לו האבן עזרא:] ה' הזה כמות קטנה, ולא יורד במדה, ולא נפסק בשבת, ולא יורד כל השנה, ולא יכול לכלכל אפילו מאה איש, קל וחומר שלא יכלכל ששים ריבוא! אמר "ירקב שם חוי" שאמר שזה המן...

9. בגמרא כתוב (ברכות דף נ"א ע"א) **כוס של ברכה מגביהו מן הקרקע טפח**, (מן הקרקע או מן השלחן), ואילו בזוהר (פרשת כי תשא דף קפ"ט סע"ב) כתוב **זרת. זרת זה שלשה טפחים** - חצי אמה. אז האדמו"ר מליובאוויטש אמר (שערי הלכה ומנהג ח"א סי' ק"מ) **שזה נאמר להידור.** לכתחילה טפח, אם אדם רוצה לעשות מצוה מן המובחר, ירים עוד יותר למעלה - "כוס ישועות אשא" (תהלים קט"ז, ג'), עוד יותר למעלה, אז גם את אותו דבר.

(וידוע שמחמת עצמו הוא רש"י). ע"ש. וא"כ מהאי טעמא נמי לא העתיר לנוח אשתו מיד, כי ידע שהסיבה ממנו. אבל כשארכו לו הימים קרוב לעשרים שנה העתיר בשבילו ובשביל אשתו ויעתר להם ה'. ואדרבא למ"ד שנישאת בת ג' מאי פריך ולילף מיצחק, הא התם שאני שהיתה קטנה מאד ואינה ראויה להתעבר, והמתין לה עד שתהיה בת י"ב, ואז שהה אתה עשר שנים והתפלל עליה. אלא ודאי סתמא דגמ' כמ"ד בת י"ד היתה. ושו"ר שהרגישו בזה התו"י ביבמות (דף ס"א ע"ב). ע"ש. ומ"ש היעב"ץ אע"פ שמצינו דורות הראשונים הולידו בני ח' וכו', במחכ"ת ההוא בזכרים איתמר (עיין סנהדרין דף ס"ט ע"ב). אבל בנקבות איתא ביבמות (דף י"ב ע"ב) שלש נשים משמשות במוך, וחדא מינייהו קטנה עד גיל י"ב, שמא תתעבר ותמות. ע"ש. וא"כ בודאי שאין להתפלל על כך. ופשוט.

ורש"י ז"ל לקמן (פסוק ל"ד) בפסוק ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים, כתב וז"ל: מרובים על של חברון. בחברון עשה כ"ה שנה וכאן כ"ו שנים, שהרי

1. שוב העירני התלמיד היקר ר' רחמים אליהו כהן ה"ו (נכד אחי הרא"ם יצ"ו) שבאותו מקור בסנהדרין שציינתי (דף ס"ט ע"ב) מבואר שם דנקבה בריאה יותר ויכולה ללדת בשש. וע"ע בנדה (דף מ"ה ע"א). והך דיבמות בדורות אחרונים איתמר. עכ"ד וייתר כחו. ושו"ר שכן העיר הרב לבוש האורה (לקמן ל"ח ט"ז) על דברי מהר"ל מפראג בספר גור אריה שם. וע"ע בספר מבוא לתורה שבכתב ושבע"פ (עמוד 283) שהיה מעשה בימינו בשנת 1947 בפרו שילדה אחת לילדה תינוק חי בהיותה בת חמש (וחי 32 שנה ומת בחיי אמו, וכל ימיו היה איש מכאובות וידוע חולי. כך פורסם בעתונות באלול התשל"ט). ע"ש. וע"ע להרב מגיד משנה בהלכות אישות (פ"ב ה"ט ופ"ח ה"ד) שלדעת הרמב"ם אפשר לבת שתתעבר בקטנותה ותלד ולד של קיימא. ע"ש. ושגיאות מי ביין.

יידע לו בסעודה שלישית לא יאכל יותר מדאי כדי שיוכל לאכול סעודה רביעית כמו שצריך. אם אדם לא יכול לאכול [סעודה רביעית], אז שיאכל מזונות, אבל לכתחילה אם אתה אוכל כזית או כביצה חצי פיתה, מה הבעיה? **שאדם ישתדל לקיים את המצוות האלה כמו שצריך.**

הגאון מוילנא במוצאי שבת אחת לא יכול לאכול סעודה רביעית, והוא מאד מחמיר בסעודה רביעית, לא יכול לאכול. כל הזמן היה חולה, אפילו ללעוס לא היה לוועס, אלא היה בולע. אז לפני עמוד השחר קם, אמר: עוד לא עלה עמוד השחר? תביאו לי סעודה רביעית. אבל אתה לא יכול לאכול? **פיררו לו פירורים בתוך המרק, והאכילו אותו בכפית עד שאכל סעודה רביעית. שאדם**

רועה נאמן

אגרות ומכתבים ממרן ראש הישיבה

בס"ד, בני ברק, יום י"ז בתמוז התשד"מלכבוד

לכבוד תלמידי היקר החה"ש והכולל המזכה את הרבים כמה"ר ר' דוד קרעי שליט"א, באר שבע. שלום וברכה!

קבלתי מכתבו הבהיר אחרי הפסקה של שנה בערך. כת"ר נרתע מלכתוב במחיקות ותיקונים, וכל מכתבו כזויות מחוטבות משובצות זהב במלואותם. ואם כי זו מדה טובה להוציא דבר נקי מתחת ידו, מ"מ זה גורם שיקשה לו מאד לכתוב, ואם יצטרך פעם לכתוב לרב מפורסם יעשה מזה עשרה העתקים (דומה למה שקראתי על הגאון הרד"ל ז"ל שעשה מספרו "קדמות הזוהר" עשרות עותקים ומחק וגרע ושינה והוסיף, וגרם בזה לחלקים חשובים שנאבדו ונח"ד). לכן לא זו הדרך ר' דוד. תכתוב לי בכתב ספרדי או אשכנזי (אם קשה לך בכתב של אבותינו) במחיקות ותליות חסר יתיר וחליף, ותתרגל על ידי כן היד לכתוב כתיבה מהירה ורהוטה. ועדוית זאת כי מר אבא זצ"ל אחרי שהתחתן ונסע לתונס, היה כותב כל שבוע כמעט מכתב לרבו מוהר"ח זצ"ל, והתמיד במנהג זה כשלשים שנה (עד פטירת מהר"ח זצ"ל). ומכתביו הראשונים היו מלאים מחיקות, אבל הרגילות על כל דבר שלטון, ואין ערוך לרגילות בכתיבה. ראיתי אברך אחד פעיל בש"ס שרצה לכתוב מודעה עבור התנועה, כסו פניה חרולים עלתה כולה קמשונים, גא "לחלץ חלוצים" למען ש"ס, וקראתי עליו "עצמותיך יחליץ".

מזל טוב להולדת הבת לאה שתחיה. תזכה ותשמח בכל הילדים שיחיו ותרוה מהם נחת לעבודתו יתברך.

מצ"ב מודעה על ספר מגנזי חכמי תונס, נא להתרים הצבור ותע"ב. ובענין הבחירות, הודעתי בע"פ לר' חנן יצ"ו שלהשפיע על מצביעי... מצוה רבה קעביד. ותו לא.

וש"ר באה"ר נאמן ס"ט. נ

זה מופלג, ולא נודע לאברהם מלידת רבקה עד אחר כמה שנים (אע"פ שנולדה בשנת העקידה ונישאה בת י"ד כנ"ל). ולמ"ד בן ל"ז נעקד ס"ל איפכא, שהיה הפרש גדול בין יוגר אברהם וגו' לעקידת יצחק, ולכן כתיב ויהי אחר הדברים וגו', דס"ל אחר מופלג, ואילו מ"ש ויהי אחרי וגו' ויוגד לאברהם וגו' ומיתת שרה, הכל סמוך לעקידה. אלא דרש"י לפ"ז סותר עצמו, דלעיל (ט"ו א) פירש כמ"ד אחר סמוך אחרי מופלג, וכאן פירש שלידת רבקה ומיתת שרה היו סמוכים לעקידה. וצ"י (ושו"ר להרא"ם סוף פרשת וירא שנדחק בזה. ע"ש).

ודע שיש שיטה אחרת להרא"ב ע"כ"ב"ד) שיצחק היה קרוב ל"ג שנים בעקידה, כי אם היה בן ל"ז היה ראוי שתהיה צדקת יצחק גלויה, ויהיה שכרו כפול משכר אביו, שמסר עצמו ברצונו לשחיטה, ואין בכתוב מאומה על יצחק. ע"ש. וכבר כתב רש"י "כי בך אברכך" אחת לאב ואחת לבן, "והרבה ארבה" אחת לאב ואחת לבן. ושמעתי ממהר"ח זצ"ל בשם המפרשים, שפירשו כוונת הכתוב ויאמר יצחק אל אברהם אביו "ויאמר אבי", ר"ל איך אתה אבי לוקח אותי לשחיטה, הלא בזה תתחזק טענת הליצנים האומרים מאבימלך נתעברה שרה? וענהו "הנני בני", כלומר אדרבא מכאן הוכחה שאתה בני, שאינך משמיט עצמך ממצות ה' ופושט צוארך לשחיטה, זו ראייה ברורה שהחינוך שקבלת ממני היה כ"כ טוב. עכ"ד. ובזוהר (ח"א דף ק"כ סע"א) פירשו "ויאמר אבי", הלא מדתך מדת החסד ואיך תעשה כזאת? והשיבו "הנני בני", בשעה זו נהפכתי למדת הגבורה כמו בני (וזו כוונת זוהר שם: הנני בני דאסתלקו רחמי ואתהפך לדינא. ובעל הסולם נדחק בפירושו. ע"ש). ואולי בא הקב"ה ללמד שאסור לאדם להתנהג תמיד במדת החסד עם ילדיו, שא"כ הילד יבקש סכין ויחתוך את ידו ח"ו, אלא צריך למצו עם זה מדת הגבורה, ואז יהיה חינוך הבנים כלייל תפארת כיעקב אבינו ע"ה.

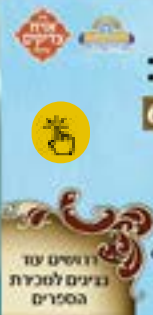
ואיש לא ידעה, ואם היתה בת שלש מאי רבותא. ועוד ממה שהרימה את הכד על שכמה ואח"כ הורידה אותו על ידה והשקתה את אליעזר (ולפי המדרש היה עוג מלך הבשן). ומאידך יש סייעתא למ"ד בת שלש, מדכתיב וישלחו את רבקה אחותם ואת מינקתה (לקמן כ"ד נ"ט). ולמ"ד בת י"ד צ"ל דמינקתה לאו דוקא, אלא אומנת ומחנכת שלה. וראיה לזה שנשארה אתה עד יום מותה כמ"ש בפרשת וישלח (ל"ה ח'). ועמ"ש עוד בזה לקמן (פסוק ל"ד).

וע"פ שיטת סדר עולם נחא מדוע נאמר בסוף העקידה "וישב אברהם בבאר שבע" (לקמן כ"ב י"ט), והרי שרה היתה גרה בחברון ונפטרה אז, ומה לו ללכת מהר המוריה לבאר שבע ולא לחברון הסמוכה? ורש"י שם נדחק לפרש שאין זו ישיבה ממש, שהרי בחברון היה יושב י"ב שנים לפני עקידתו של יצחק (לפי שיטתו הנ"ל). ע"ש. ולפ"ז הול"ל "ויגר" אברהם בבאר שבע, שהרי בארץ פלשתים שישב כ"ו שנים כתיב ויגר (לקמן פסוק ל"ד), וכאן שבא לפי שעה כתיב וישב? אבל לפי האמור נחא, שהעקידה היתה בהיות יצחק בן כ"ו שנה ועדיין הם בבאר שבע, ואחר כמה שנים עקרו לחברון ושם נפטרה שרה כעבור י"א שנה. ולולא דמסתפינא אמינא כי כשהוגד לאברהם הנה ילדה מלכה גם היא וגו', הזמינו אותו לשמחת קרובים בארם נהרים, ונסע מבאר שבע לחברון עם משפחתו, והשאיר שם את שרה ויצחק בנו (שהוא עולה תמימה ולא ירד לחו"ל, ועוד שלא יקבל השפעה ח"ו מהקרובים שהיו עובדי ע"ז) והלך לארם נהרים, ושם ראה את רבקה כלתו לעתיד שנולדה בו בפרק וחזר, ואחר י"א שנים נפטרה שרה. ושו"ר להרמב"ן ריש פרשת חיי שרה (כ"ג ב') בד"ה ויבא אברהם וכו' שעמד בזה. ע"ש. ואפשר עוד ע"פ מה דפליגי תנאי (בב"ר פרשה מ"ד) אם אחר סמוך ואחרי מופלג או להפך, ולמ"ד יצחק נעקד בן כ"ו שנים ס"ל אחר סמוך, ולפ"ז פרשת העקידה דכתיב בה ויהי אחר הדברים האלה וגו' סמוכה לפסוק ויגר אברהם, ואילו מ"ש ויהי אחרי הדברים האלה ויוגד לאברהם וגו' (כ"ב כ')

מוקדי מכירת ספרי מכון אורח צדיקים ברחבי הארץ:

מוקד מרכזי מושב ברכיה מוסדות "חכמת רחמים" 08-6727523 / 9105* שלוחה 6

חכמת	דושימ	קריית גת	באר שבע	תל אביב
• הרב יאודה חידד 052-747-9511 • הרב משה כהן 050-410-4217	• הספריה הספרדית רח 02-537-2265, 4 ת"ד • נכשת שאלו רח' קהתי 054-844-9496	• חשבה סהרה 050-4122763 • חנות מוריה 08-4750841	• רחוב שושנה שבגו 75, שכונת כליית 010-2020644 • ישיבת "כסא רחמים" רח' עזריאל 24 054-8083203	• בתאום עם המוקד בברכיה • רחוב ולמן שור 053-2537492 • רחוב הרשום 054-8083203

ערב שבת פרשת חיי שרה

יום תפילות הכהנים

**רבני הישיבה יעלו לאוהל הצדיקים
בברכיה להתפלל על עם ישראל**

ניתן לשלוח שמות לתפילה

שליחת שמות עד
יום שני בשעה 15:00

ללא עלות

**שליח מיוחד יתפלל עבור
הכלל במערת המכפלה**

למסירת שמות:

לשליחת שמות

במייל: b086727523@gmail.com

בטלפון: 03-5090-500

בהודעה: 08-6727-523

בית נאמן

פדיון נפש להרוש את גדר הדיון

"ידוע בספרי הקבלה כי אחד התיקונים הגדולים ביותר
לבטל מהאדם את הגזרות ולפתוח את מזלו לבריאיות,
פרנסה והצלחה זה פדיון נפש..."

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות
על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה

פדיון נפש כללי	52	ש"ח לשם
פדיון נפש פרטי	160	ש"ח לשם
	כמנין ב"ן	כמנין צ"ח

למסירת שמות ותרומות חייגו עכשיו:

בעמדת
נדירים פלוס

שלחו הודעה
08-6727523

***9105**

מענה אנושי 24 שעות, רב קווי

ומגדל חנואל עד

מתוך דרשותיו ושיעוריו של מו"ר ראש מוסדות חכמת רחמים

הגאון רבי חנואל כהן שליט"א

ראש ישיבת לבנימין אמר - ברכיה

עצמת חנוך הילדים

(מתוך הספר "שמחת התורה")

כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט (בראשית י"ח, ט"ו).

התורה לא מספרת כל ספור

ידוע מה שאומרים גדולי המוסר על חמש בראשית, שהוא ספר המוסר של התורה. הטעם הוא, כיון שהתורה לא כותבת ספורים או משפטים מיתרים, ואפלו לא אות מיתרת, ואם חסרה אות אחת קטנה בספר תורה, או אפלו חלק מאות במקום שמעכב הספר פסול. מכל אות ומשפט ולומדים תלי תלים של הלכות (עייני ערובין דף כ"א ע"ב), וכל שכן מספור שלם שהתורה לא כותבת לחנם.

יש ספור ידוע במדרש (בראשית רבה פרשת ל"ח אות י"ג) על אברהם אבינו ונמרד. בילדותו של אברהם, הוא מלא את מקומו של אביו בחנות הפסלים שלו, ועל ידי חכמתו שבר את כל הפסלים ותלה את האשמה בפסל הגדול. נמרד ותרחר הבינו שהאלילים שלהם לא יכולים לעשות דבר, הבינו שאברהם אשם בשבירת הפסלים, ודנו אותו למיתה. בסוף כמובן אברהם נצח, ה' הציל אותו מכבשן האש, ונעשה קדוש ה' בעולם. שואלים המפרשים, מדוע המעשה הנפלא והמחזק הזה לא מספר בתורה? אחד התרוצים הוא, התורה כותבת לנו רק דבר שהוא הוראה לדורות ולא הוראת שעה בלבד. המעשה של אברהם ששבר את הפסלים, היה הוראת שעה לו בלבד ולא לכל אדם, הרי אם זו היתה הוראה לדורות, אדם היה קם ביום בהיר, הולך לכנסיה של עבודה זרה ושובר את כל הפסלים והצלבים כדי לעשות קדוש ה'... מה יעשו לו בסוף? ייהרגו אותו! והרי התורה אמרה "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" (דברים ד' ט"ו)! נכון שאם הכריחו את האדם לעבוד עבודה זרה ההוראה היא ייהרג ואל יעבור, אבל לכתחלה להכניס לתסבוכת כזאת התורה אוסרת, ולכן התורה לא כתבה את הספור הזה שאינו הוראה לדורות. וזה מה שהפסוק אמר לנו: "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו", זו הוראה לדורות על חנוך הילדים בדרך המסורה לנו מרבותינו מדור לדור.

אז דאבנה או דאמיה

אם נתבונן, נראה שבמילים הללו יש הרבה סדר בדרך החנוך. עקר החנוך הוא מההורים בבית, ועל ידי דגמא אישית ממעשיהם של ההורים. אנחנו בעצמנו צריכים להשקיע בילד או בילדה, ולא לסמוך על זה שאנחנו שולחים אותם לתלמוד תורה, לגן או לבית הספר, כיון שעקר החנוך הוא מהבית. מה שהילד רואה בבית הוא מעביר לחוץ. הגמרא במסכת סכה (דף נ"ו ע"ב) אומרת: שותא דינוקא בשוקא או דאבנה או דאמיה. כלומר, אם שמעת ילד שמדבר בשוק מלה מסומת, הוא שמע אותה או מאביו או מאמו. ולכן העקר זה הדגמא אישית. לילדים אין עיניים פשוטות, יש להם עיניים מקרסוקופיות, הם בוחנים כל דבר בדקדוק רב. מספר על ילד אחד שהיה רגיל לשקר, והמורים היו מתמודדים עם זה קשות. פעם ספר הילד לפי תמו, שאתמול התקשר אליהם מישוה ובקש את אביו. הוא הלך לקרא לאביו, אבל הוא מסבב מסקימת לא יכול היה לענות לטלפון, ולכן אמר לבן שלו: "תאמר לו שאבא ישן". הבן שמע את זה, פנה לטלפון ואמר: "אבא אמר שהוא ישן"... אחרי הספור הזה, הבינו המורים שזה מה שהבן לומד בבית, ואמר בלבו: וכי רק לגדולים מהר לשקר? ויש עוד הרבה דגמאות כאלה, יכלה הזמן והמה לא יכלה.

"הגעעתם מאחר!..."

מספר על זוג צעיר שהיה אצל הגאון "חפצי חיים", ובקשו ממנו עצות בחנוך איך לחנך את הילד שלהם בן השנה. אמר להם הרב: "סליחה, אבל כבר מאחר". אמרו לו: "הרב, למה?". הסביר להם: "הייתם צריכים לבוא לפני עשרים שנה להתכונן, אתם מהיום דגמא אישית לילד, אם לא הכנתם את עצמכם, איך תחנכו את ילדכם?". אברהם אבינו היה דגמא אישית מאין כמוהו לבניו. וזו העדות של התורה: "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'".

נסיון יצחק מול אברהם

ועד היכן הגיעה הדגמא האישית של אברהם? בסוף הפרשה מובאת פרשת העקדה, שהיתה נסיון נשגב שקשה לתפוס בשכל אנושי. איך אדם שצפה מאה שנה לבן והיתה לו הבטחה: "כי ביצחק יקרא לך זרע" (בראשית כ"א, י"ב), ברגע שבנורא עולם אומר לו להקריב את בנו, הוא הולך ומקריב בלי להתמהמה. והיטיב לתאר את זה הפיטן בפיט של ראש השנה "עוקד והנעקד והמזבח", וכן הפיטן בפיט "אם אפס רבע הקו", שכל אדם הקורא אותם בהתבוננות הלב, לב האבן ייפך למים, והדמעות תזלנה ללא

הפוגה. ונשאלת השאלה, איך יצחק אבינו הסכים לזה? הרי בזמן העקדה הוא היה בגיל שלשים ושבע, בעל כח, היה יכול להתנגד לאביו ולברחו! ולא די שלא התנגד, אלא אמר לו: "אבא, קשר אותי יותר חזק שלא אזוז ותפסל השחיטה", עד כדי כך! עד שאמרו הגדולים, שלכאורה נסיונו של יצחק היה גדול משל אברהם! ואיך הגיע לדרך כזו?

אלא התשובה לזה, שהכל בא מדגמתו האישית של אברהם. כשיצחק אבינו ראה את מסירות הנפש של אברהם אביו בעבור עבודת הבורא, הוא קנה את הקנין הזה בנפשו מכוח של אביו! ולכן נסיונו של אברהם היה יותר גדול, כיון שלא היתה לו דגמא אישית, אלא בכחות עצמו גלה את הבורא. עד כמה גדול כחו של חנוך על ידי דגמא אישית. מסירות הנפש של אברהם ויצחק השפיעה על כל הדורות. בכל הדורות הרבה יהודים מסרו עצמם על קדוש ה', והם ובניהם עליו על המוקד. אם זה במסעות הצלב, אם באנקוויזיציה הארוכה, אם בתקופת חמלניצקי ימח שמו, תמיד קדשו שם שמם ברגים.

אמהות במסירות נפש

מספר על אמה אחת בתקופת פרעות הקוזקים, שהיה לה בן יחיד, והקוזקים הגיעו לביתה ורצו להטביל אותו לנצרות. היא פנתה לבורא עולם בתפלה ובבכיה: "רבונו של עולם! תקח את נפש הבן שימות כיהודי, ושלא יחיה אחר כך חלילה כנוצרי כל חייו!". ובאמת כן היה, באותם רגעים השיב הילד את נשמתו לבורא. כשהסתלקו הקוזקים, נשאה עיניה לשמים ואמרה: "רבונו של עולם, אבא הקר! עד עכשיו לבי היה חצוי לשנים, חצי לה וחצי לבני. קעת אבא, הלב שלי כלו שלם בשבילך". מסירות נפש של יהודיה כשרה.

וכן חנה אם שבעת הבנים, אחרי שהרגו לה את כל הילדים אל מול פניה, אמרה: "רבונו של עולם! אברהם אבינו רצה להקריב לפניך בן אחד, ואני הקרבותי שבקעה בנים!". כל זה בא מכוח של אברהם אבינו, שהעביר בגנים שלנו את השפעתו לכל הדורות.

אמא של אדמו"ר

זה מוסר השכל לדורות, והרבה תלוי באמהות. פעם באה אשה אל אדמו"ר גדול אחד, כדי להתברך ממנו לבנים זכרים של קמא. הרב ברח אותה, אבל אחרי הברכה היא המתנה מעט ולא יצאה. שאל אותה האדמו"ר: "מה לך בתי? את צריכה עוד משהו?". אמרה לו: "כבוד הרב ברח אותי בבן, אבל אני לא רוצה בן רגיל, אני רוצה בן שהיה גדול בתורה ובמדות כמו בכדו!". אמר לה הרב: "בשביל לזכות לבן כמוני, צריכה אמו להיות כמו אמי. כשאמי היתה מדליקה את גרות השבת, אחר הברכה היתה מתפללת בדמעות שליש שכל בניה יהיו למודי ה', גדולים בתורה וביראה, ולבסוף זכתה לזה, זה מה שכל אם צריכה לעשות".

פעם אחת ראו ביד מרן הרב "חפצי חיים" ספר תהלים מכתם בצבע בלוי, שאלו אותו: "מה הספר הזה בידך?". אמר להם הרב: "זה ספר התהלים של אמא ע"ה, שהיתה מרטיבה אותו כל יום בדמעות כדי שאני אהיה יהודי טוב, עם קזה ספר ודאי התפלות מתקבלות!".

מרן הרב "חזון איש" אמר פעם, שאמו זכתה שכל בניה יצאו תלמידי חכמים ויראי שמים, בגלל שהיתה מקפידה על הצניעות, וגם מקפידה שלא יתגלה השער שלה אפלו בביתה. בשעה שהיתה מסתרת, היתה מביאה נשים שיעמדו לידה, כדי שלא יראו קורות הבית את השער שלה.

צניעות - תורה - עולם הבא

וזה גם רמזו בפרשה. המלאכים שאלו את אברהם: "איה שרה אשתך?". ענה אברהם: "הנה באה!" (בראשית י"ח, ט). פרש רש"י: **צנועה היא**. ועל ידי שהאשה צנועה, היא זוכה לילדים טובים, ועל זה אמרו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות דף י"ז ע"א), שהנשים זוכות לחיי העולם הבא בזכות שמחנכות את הבנים לתלמוד תורה.

שומרים תורה גם בסתר

כתוב בפסוק: "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו", מה הפרוש "אחריו"? פרשו המפרשים דהינו לא רק כשאברהם אבינו בחיים ישמרו דרך ה', אלא גם אחרי שאברהם אבינו ילך לעולם שכלו טוב ישמרו בניו את דרך ה'.

מרן רבנו **עובדיה יוסף זצ"ל** היה אומר עוד פרוש. "אחריו" כלומר גם אחרי שהוא הולך מהבית ולא רואה את בניו, גם אז הם עושים את רצונו ושומרים דרך ה'. בקום המדינה היו קשיי קליטה חמורים, מצב הכלכלה היה מאד קשה, הרבה פעמים ההורים היו הולכים לעבוד, והילדים היו מתערבבים עם חברים לא הגונים וקורר בהם קלקול. כליל שבת האב היה הולך לשמוע שיעור תורה, הבנים היו מחכים שילך, מוציאים את הסיגריות והעיתונים ומעשנים. רבע שעה לפני שאביהם היה צריך לחזור, היו פותחים את החלונות. מאחרים את הבית שלא יהיה ריח, ואז כשהיה מגיע, היו מראים לו כאלו הם ילדים טובים ושואלים אותו מה למד בשער וכו'. וזו כנות הפסוק: "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו", שגם מאחרי גבו אחרי שהאב יצא מהבית, הם ממשיכים לשמור תורה ומצוות.

הגאון הצדיק רבי **מרדכי אליהו זצ"ל** ספר, שפעם אב אחד הפתיע את הבן שלו ובא לבקר אותו בביתו בשבת, והנה כשהגיע לבית, תפס אותו "על חם" שהוא מעשן. אמר לו: "בני, שבת היום!", ענה הבן: "אבא, התבלבלת בחשבון, היום יום ששי..." צריך שהחנוך יהיה חזק עד כדי שגם לאחר שילך האב, ישארו הילדים שומרים דרך ה'.

גליון
480

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה זצוק"ל
לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאוזו ע"ה

עורך: הרב ר' שמואל עדין שליט"א

למען תספר

"החזון איש בנה עולם, עולם של ישיבות, עולם של תלמידי חכמים, עולם של חרדים, גאון כזה יצרה אותו התורה"

השבוע (בט"ו בחשוון) היה יום פטירת ה"חזון איש". הוא נולד בשנת תרל"ט ונפטר בשנת תשי"ד. החזון איש זה אדם שעמל וטרח בתורה למעלה מפותחותיו. היו לו בעיות בריאותיות ועוד, והיה יושב ולומד בכל הפסקה עד שהיה מתעייף ונרדם, והוא לא יכול להיות ער אפילו עוד דקה אחת וללמוד משהו, כי כבר לא היה לו כח. והוא הצליח במכתבים הקטנים שלו על השמטה, שמאות אלפי יהודים שומרים שמטה! כאשר הוא עלה לארץ בשנת תרצ"ג אמרו לו: הרב, כבר אין שמטה בארץ ישראל, אמר להם: אין כזה דבר! לא יתכן שהתורה הביאה לנו מצוה שבביל שאנחנו נאמר שאי אפשר לקיים אותה, אנחנו נקיים אותה! וכתב מכתבים קצרים. והוא לא היה דורש גברים, לא היתה לו השפעה של הדרוש (דרשה) כמו רבנים אחרים שדורשים ומהפנטים את כל העם. פעם אמרו לו שהוא צריך לדבר על השמטה, והוא אמר להם שהוא לא מדבר, אמרו לו שחייב לדבר, אז הוא עמד ואמר: **"כל עצמוני תאמרנה" (תהלים ל"ה, י')**, וישב. ואמרו שהמלים האלה "חשמלני" את כל השומעים! ושמו שמטה. ועד היום אנחנו נוסעים ורואים שלט באותיות ענקיות: **"כאן שומרים שמטה"**. והוא ברח מקלות שאינו מכרחות, פעם מישוה אמר לו: יש לי תקון, נעשה את ארץ ישראל הפקר, וככה לא נצטרך לשמור שמטה. אמר לו החזון איש: אבל התורה היא לא הפקרה! הוא התפלא: ונאי שהתורה אינה הפקרה. אמר לו: התורה אינה הפקרה, ואל תחפש יותר מדאי קולות ואל תעשה חכמות. החזון איש היו באים אליו בשאלות רפואיות, אומר מה הבעיה. אמרו לו: איך אפשר להגיע למח? המוח סגור בשבעה חותמות. אמר להם אפשר בדרך הזאת, תבוא מכאן ותנחתה. השתעו, עשו את הדרך הזאת והצלחתו. יש פתק בכתב ידו של החזון איש שנשא אצל המשפחה שלו, ועל הפתק היה אמרו שפעם רופא אחד נתן שעור לכל הרופאים שלו, ואמר להם שבשביל לפתור דבר כזה צריך עשרה מחות של רופאים - "טרוסט של מחות". תרכבת של מחות שהם יכולים לחשב ולהגיע למסקנה הזאת. **לחזון איש היה מוח מיוחד, מוח של עמל בתורה, היה עמל בתורה, אשרי בן אדם שמבין שהתורה זה מעל כל המדעים כלם.** התורה נותנת לאדם דרך שבקלי קלות ילמוד את הכל. והחזון איש בנה עולם, עולם של ישיבות, עולם של תלמידי חכמים, עולם של חרדים,

גאון כזה יצרה אותו התורה, התורה הביאה לנו את זה, לדעת שהתורה נותנת לנו הכל. וכן גרין [ראש הממשלה הראשון] השתוקק ואמר אני רוצה לראות את הבן אדם הזה, איזה כח יש לו, אמרו לו הוא גר בבית קטן מאוד, אמר איך יש לו השפעה כזאת? הלק ודבר אתו. ואחר כך כשהופיע ספרו של החזון איש על אמונה ובטחון, אחרי פטירת החזון איש, שלחו אותו לבן גוריון, והוא שלח מכתב, והוא כתב להם תודה רבה על הספר הזה (אמונה ובטחון), "ומן רב לא ראיתי ספר כזה", למה אתם מדפיסים אותו באותיות רש"י? (הוא ידע לקרא אותיות רש"י, למד פעם משהו), צריכים להדפיס אותו באותיות אשוריות מרבעות עם הסברים, שיקראו בו בכל בתי הספר! (ראה בספר צדיק יסוד עולם של שמחה רז עמ' 169), אבל נדמה לי שלא שמעו לו. אם היה הדבר בידי הייתי מדפיס אותו שיקראו אותו בכל בתי הספר. ילמדו איך החזון איש מחדיר את האמונה בטוב טעם, בחכמה ובתבונה. (בית נאמן גליונות: 332 אות כ"ו, 295 הערה 5, 212 אותיות ז' וח, 280 אותיות כ"ב, ובגליונות נוספים).

מחן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך

ט"ז בחשוון זה יום פטירת הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך. היה לו נאום מיוחד שנקרא "נאום השפנים", בשנת תש"ן עמד ודבר במעמד אלפים ורבות, ואמר שאותם אלה שאוכלים שפנים, אלה שלא יודעים פסח, אלה שלא יודעים פסח, במה אתם יהודים? ולמחרת באו אליו שני קבוצניקים, ואמרו לו: למה הרב אומר שאנחנו לא יהודים? אנחנו יהודים. אמר להם: במה אתם יהודים? אמרו לו: תוכיח לנו שיש בורא לעולם. אמר להם: תביאו תפוז. הביאו תפוז ופתחו אותו ואמרו להם: תראו, התפוז הזה סגור, ואתה רואה בו את הפלחים שלו, מי עשה אותם ככה? אתה לוקח קלמנטינה ואתה רואה ככה. וכי זה בא מאלי? זה בא במקרה? זה לא טרוף שלכם? השתכנעו. כל אחד ואחד יראה את פלאי הבריאה ויבין [שהכל מהקדוש ברוך הוא]. פעם החזון איש היה ליד פרח והסתפל עליו במשך חצי שעה! שלא אותו! למה הרב מסתפל עליו כל כך? אמר להם: תראו איזה יפי, איך הוא מסדר. ולא רק הפרח שנשא פמה זמן. אלא גם הפתיתים של השלג, צלמו אותם וראו שכל טפה וטפה של שלג יש לה צורה ודמות אחרת, אף אחת לא דומה לחברתה. אחד מששה ואחד מתמן ואחד משלש ואחד מרבע. מה זה? [הרי] תוך שניה הם נעלמים. יש כאן די מכונות. דבר מיוחד במינו! (בית נאמן גליונות: 332 אות כ"ז, 280 אות כ"א, ובגליונות נוספים).

הלכה נאמנה

תהיה אתי ונאמר יחד "ויכלו", כי צריך שני עדים להעיד על הקדוש ברוך הוא שהוא ברא את העולם, אני אחד ואתה אחד. אמר לו החזון איש: לא צריך עדים שיה ברא את העולם! אתה לא רואה את העולם הזה, באיזו חכמה ודעת ויחבונה, וביאזה סדר הוא נבנה. צריך עדים שיה ברא אותו? הסביר לו והסביר לו, ההוא נדהם. למחרת אמר להם: האברהם השתכן הנה והנחפא אל הפלים, זה גאון עולם! אמרו לו: מה הוא אמר לך? אמר להם: הסביר לי שלא צריכים עדים על מעשה בראשית. וככה מנהג הספרדים מאז ומעולם, שגם מי שמתפלל ביחיד אומר "ויכלו", ככה נהגנו מאז ומתמיד (האשכנזים עד היום הזה [אומרים דוקא בשנים]). אפילו שגדור כלל הם שומעים לחזון איש. (בית נאמן גליון 345 אותיות כ"ב וכ"ג).

ידע תדע

הגאון הנצי"ב הוא רבי נפתלי צבי יהודה ברלין שהיה ראש ישיבה בווילנא במשך ארבעים שנה יותר. נסגרה הישיבה והוא בדיק נפטר, בשנת תרנ"ב. הוא לא היה יכול להיות בלי תורה. היו עושים רעש גדול ביישיבה - עושים וארבע שעות כל הזמן היו לומדים. אמרו לו: איך אתה יכול לישן? אמר דוקא בגלל זה אני יכול לישן. אמר משל לטחנת קמח שהיא עושה רעש כל הזמן, כל הזמן שבעל הטחנה שומע את הרעש הוא ישן ונרדם, אבל אם הוא קם ורואה שפסקה הטחנה, אז הוא לא יכול לישן. הוא שואל: מה קרה? מה קרה? וככה אני חי עם הלמוד של התורה. היה גאון עולם. (בית נאמן גליון 323 הערה 5).